

Мерки за отстраняване на старите замърсявания

Проблемът със старите замърсявания е един от най-тежките за разрешаване екологични проблеми поради разнообразието на замърсяванията по произход и вид, както и заради широкото им разпространение на територията на цялата страна.

Обхватът на понятието “стари замърсявания” има много аспекти - правни, икономически, здравни, екологични, технически и пр. Най-общо, старите замърсявания се идентифицират чрез изменения в качеството на компонентите на околната среда (почва, повърхностни и подземни води, флора и фауна) до степен, водеща до риск за човешкото здраве.

Нормативната уредба, регламентираща условията и реда за отстраняването им включва Закона за опазване на околната среда и по-специално параграф 9 от Преходните и заключителни разпоредби и Наредбата за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация.

За периода 1998г. - 2006г., по предложение на Висшия експертен екологичен съвет при МОСВ, с решение на министъра на околната среда и водите, са одобрени 23 бр. програми за отстраняване на миналите екологичните щети (на стойност около 309 млн. лв.) за дружества с проведена процедура по приватизация. За програмите са сключени договори за изпълнение с новия собственик, с изключение на две от тях, за които от МОСВ е избран изпълнител по реда на Закона за обществените поръчки.

За подпомагане на бюджета с необходимия финансов ресурс, са сключени договори за заем със Световна банка с предмет на договорите - отстраняване на стари замърсявания при приватизация (през 1998г. - на стойност 16 млн. щ. долара, за пилотния проект за подобряване на околната среда в района на гр. Пирдоп и през 2000г. - на стойност 50 млн. евро, за подкрепа на околната среда и приватизацията).

Пилотният проект на Световна банка „за подобряване на околната среда в района на гр. Пирдоп от производствената дейност на “МДК” АД - Пирдоп” е на стойност 25 млн. щ. долара и е първия в страната в областта на отстраняване на старите замърсявания. Световна банка оцени високо постигнатото в резултат от изпълнение на проекта. С неговата успешна реализация, на практика беше приложена законовата норма, беше стимулиран процеса на подготовка и въвеждане на нормативната уредба, нарасна доверието на засегнатите общини, подобри се значително състоянието на района на предприятието, засегнатото население имаше възможност за трудова заетост.

Към настоящия момент програмите за отстраняване на минали екологични щети са на различен етап на изпълнение, в т.ч. **14 бр. изпълнени програми** („МДК“ АД – Пирдоп, „КЦМ“ АД – Пловдив, „Биовет“ АД – Пещера, „Софарма“ АД – София, „Неохим“ АД – Димитровград, „Брикел“ АД – Гълъбово, „Стар содов завод“ – Девня, „Асарел Медет“ АД – Панагюрище, „Горубсо Мадан“ АД – Мадан, „Елаците Мед“ АД – с. Мирково, „Мина Балкан 2000“ АД – Твърдица, „Лагерен завод – обособена част на „ВМЗ“ ЕАД – Сопот, „ЧЕЗ Разпределение България“ АД – София, Плевен, Ловеч и Монтана, „Геосол“ АД – Провадия), **5 бр. в ход на изпълнение** („Нефтохим“ АД – Бургас, „Пирел“ АД – Гоце Делчев, „Горубсо Лъки“ АД – Лъки, „ОЦК“ АД – Кърджали, „Агрополихим“ АД – Девня), **1 бр. програма с незапочнато изпълнение** („Тракия РМ“ ЕООД – Пловдив), **2 бр. програми със**

спряно изпълнение (поради различни причини, „Кремиковци“ АД – София и „Осогово“ АД - Кюстендил) и 1 бр. програма, с прекратен договор („Рудник Димов дол - обособена част на „Горубсо Рудозем“ АД – Рудозем).

Поради различни причини е спряно изпълнението на програмите на „Осогово“ АД - Кюстендил (несъстоятелност/продажба на активи), „Кремиковци“ АД - София (неизпълнение на програмата за привеждане на дружеството в съответствие с нормативната уредба по околна среда, която е условие за изпълнение на програмата за отстраняване на миналите щети; последвано от обявяване на несъстоятелност и ликвидация на дружеството), „Агрополихим“ АД - Девня (неизпълнение на програмата за отстраняване на минали щети и последвало прекратяване на договора с изпълнителя - трето лице, избрано от МОСВ с процедура по Закона за обществените поръчки). Прекратен е договора за програмата за „Рудник Димов дол - обособена част на „Горубсо Рудозем“ АД - Рудозем, поради продажба на обекта, включен в програмата. Все още предстои изпълнението за програмата на „Тракия РМ“ ЕООД - Пловдив, поради неизпълнение на отлагателното условие в решението, с което е същата приета.

С цел засилване на контрола от страна на институциите, представляващи държавата по сключените договори за изпълнение на програми за отстраняване на минали екологични щети, бяха разработени *’’Правила за контрол по изпълнение на задълженията на страните при изпълнение на Програми за отстраняване на минали екологични щети’’,* утвърдени през м. януари 2011г. от министъра на околната среда и водите, министъра на финансите и изпълнителния директор на АПСК.

През 2011г. беше прието изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда в частта на § 9 от Преходните и заключителните разпоредби (обн. ДВ, бр. 42/3.06.2011г.), с което се регламентира, че при прекратяване на договор програмата се довършва в съответствие с Наредбата за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация (Наредбата).

С Постановление № 317 от 24.11.2011г. на Министерски съвет за приемане на изменение и допълнение на Наредбата, се регламентират условията и реда за довършване на програмите за отстраняване на нанесените екологични щети до момента на приватизация, за които са сключени договори за изпълнение, но същите са прекратени поради обявени процедури по несъстоятелност и/или ликвидация или поради неизпълнение на договора.

През 2012г. беше изменен и допълнен §9 от ПЗР на ЗООС (ДВ, бр. 32 от 2012 г., в сила от 24.04.2012 г.), с което беше определен краен срок 31.12.2020г. за изпълнение на сключените договори за програми за отстраняване на минали екологични щети.

През 2014г. беше подписан договор за довършване изпълнението на програмата за минали щети на „ОЦК“ АД – Кърджали. Като страна по договора встъпи собственика – правопреемник след процедурата по несъстоятелност на дружеството.

През 2019г. беше изменен и допълнен §9 от ПЗР на ЗООС (бр. 81 от 15.10.2019 г., в сила от 15.10.2019 г.), с което беше определен краен срок 31.12.2025г. за изпълнение на сключените договори за програми за отстраняване на минали екологични щети.

През 2019г. беше обявена обществена поръчка за възлагане довършване на изпълнението на програмата за отстраняване на миналите екологични щети на „Агрополихим“ АД. Поръчката беше прекратена поради неявяване на кандидати. Предстои повторното обявяване на обществена поръчка за избор на изпълнител (строител) на неизпълнените дейности по програмата.

С последното изменение и допълнение на ЗООС (ДВ, бр. бр. 42 от 7.06.2022 г., в сила от 7.06.2022 г.) се регламентира преустановяване на отговорността на държавата след 31.12.2025г. като довършването на неизпълнените програми след 31 декември 2025 г. е отговорност и е за сметка на купувача по приватизационната сделка и приватизираното дружество и/или правоприменниците им.

(Справка към 21.06.2022г.)